Бо ќарори Њукумати
Љумњурии Тољикистон
аз « 2 » июли соли 2008
№ 306 тасдиќ шудааст.

Барномаи рушди соњаи моњипарварї дар Љумњурии Тољикистон барои солњои 2009-2015

Барномаи рушди соњаи моњипарварї дар Љумњурии Тољикистон барои солњои 2009-2015 (минбаъд Барнома) б о маќсади нигоњ доштан, зиёд кардани саршумор, мањсулнокии моњињо, такмил додани сифатњои генетикии моњињо ва ба ин васила таъмини намудани талаботи ањолї бо мањсулоти ѓизої ва ташкили љойњои нави кори тањия гардидааст.
Соњаи моњипарварї дар *Љумњурии* Тољикистон яке аз соњањои сердаромад ба њисоб меравад. Аз ин лињоз, Барномаи тањиягардида ба барќароркунии иќтидори истењсолии њољагињои моњипарварии мављуда, навкунии намудњои хушзоти моњињо, ба иќлим мутобиќдунии намудњои ќаблан нестшуда (бестер, гулмоњии рангоранг, амури сиёњ , пешонаѓафси рангоранг, буффалои америкої, лаќамоњии каналї), ташкили хољагињои парвариши моњии хушзот, тавлидгоњњои парваришї ва хољагињои нави моњипарварї новобаста аз шакли моликият равона карда шудааст.
Рушди минбаъдаи соњаи моњипарварї дар таъмини бехатарии озуќавории мамлакат ва амалї гардидани Барномаи паст кардани сатњи камбизоатї барои солњои 2007-2009 мавќеи аввалиндараља дорад.

1.Вазъи моњипарварї дар марњилаи њозира ва рушди минбаъдаи он

Дар айни замон дар њудуди Љумњурии Тољикистон 2 хољагии парвариши моњии хушзот ва 5 хољагии моњипарварї, аз љумла ЉСШК «Шукуфон»-и шањри Ќайроќќум, ЉСШК «Моњипарварии Панљакент»-и шањри Панљакент, ЉСШК «Хољагии парвариши моњии хушзот»-и нохияи Абдурањмони Љомї, ЉСШК «Гули сурх»-и нохияи Љиликул, хољагии давлатии «Чубек»-и нохияи Мир Сайид Алии Њамадонї, ЉДММ, «Фирўз-1»-и нохияи Ќумсангир ва ЉДММ «Форел»-и шањри Вањдат фаъолият доранд.
Майдони умумии хољагињои моњипарварї зиёда аз 3000 гектарро ташкил дода, аз љумла дар майдони 1500 гектар парвариши моњињои молї ба роњ монда шудааст.
Дар солхои 90-ум майдони хољагињои моњипаварї барои парвариши

моњињои моли 1280 гектарро ташкил дода, истењсоли моњињои моли 3550 тонна ва мањсулнокии миёна ба 30 сентнер аз 1 гектар баробар буд. Дар ин солњо талаботи физиологиро ба назар гирифта, барои таъминоти ањолї бо мањсулоти моњї, љумњурї њар сол ба миќдори 6500 тонна моњї харидори менамуд.
Айни замон барои таъмини талаботи муќаррарии физиологии ањолии љумњурї зиёда аз 14000 тонна мањсулоти моњї истењсол намудан лозим аст.

Њаљми сайди мохї солњои 2005 265 тонна, 2006 214 тонна ва 2007 225,7 тоннаро ташкил медињад, ки ба 10 фоизи иќтидори истењсолии хољагињои мављуда баробар аст.

2. Заруряти ќабули Барнома

Барнома барои зиёд кардани истењсоли моњињои молї ва таъминоти талаботи ањолї, иљрои Барномаи озуќавории мамлакат аз њисоби барќароркунии миќдори намудњои хушсифати моњињои зотї ва гурўњњои таъмирї, маводи зарурї барои таъмини эњтиёљоти хољагињои моњипарварї ва моњидории љумњурї равона карда шудааст.
Барнома иљрои вазифањои зеринро дар бар мегирад:
- зиёд намудани майдони хољагињои моњипарварї то 15000 гектар, инчунии истифодаи шароити иќлимию табии майдонњои обии вилоятњо ва шањру ноњияњо бо маќсади ба 14000 тонна расондани истењсоли мањсулоти моњї;
- таъмини њифзи захирањои генетикии намудњои моњињои хушзот бо маќсади такрористењсолкунии захирањои моњї;
- самаранок истифода бурдани захирањои табиї (обанборњо њавзњо ва дарёњо) барои ташкили моњидории саноатї.

Рушди моњипарварї ва моњидорї барои истењсоли мањсулоти аз љињати экологї тоза мусоидат менамояд.
Бо маќсади зиёд кардани намудњои навъи моњињо, барќарор намудани саршумори моњињои зотї ва гурўњњои таъмирї, харидорї намудани моњичањо аз дигар љумњурињо, ки дар муддатњои муайян барои ташкили фонди генетикии моњињои хушзот мусоидат менамояд, инчунин љорї намудани технологияни нави њозиразамон оид ба моњипарварї ва моњидорї (таљњизоти нави инкубатсионї, гузаронидани хатњои ќафаси бењтар намудани технологияи хуронидан ва дигарњо) дар назар аст.

Фонди зикргардидаи генетикии моњињои хушзот барои таъмини такрористењсолкунии хољагињои мављудаи моњипарварї ва моњидорї инчунин барои ба роњ мондани парвариши моњї дар кўлњо, обанборњо, њавзњо ва хољагињои нави моњидорї мусоидат менамояд, ки ин барои таъмини ањолї бо љойњои нави кори ва баланд

бардоштани иќтисодиёти љумњурї шароит фароњам месозад.

3. Раванди иљрои Барнома

Барои иљрои Барнома ва таъмини рушди соњаи моњипарварї њалли масъалањои зерин заруранд:

- барои њифз ва такрористењсолкунии захирањои моњї ташкил намудани фонди давлатии моњидорї аз њисоби воситањои зараре, ки шахсони њуќуќї ва воќеї њангоми вайрон кардани захирањои моњї мерасонанд;
- пешбинї намудани рушди мохипарварї ва моњидори дар акваторияњҳи озоди майдонњои обии вилоятњо (аз љумла дар ВМКБ), нохияњо ва шањрњои љумњурї;
- андешидани чорањои мушаххас љињати таъмини хољагињои мављуда ва хољагињои навтаъсис, новобаста аз шакли хољагидорї, бо насли моњичањо;
- ташкили хољагињои зотпарварї, инчунин чорабинињо оид ба корњои селексионию хушзотгардонї, бо маќсади бењтар намудани намудњои генетикии моњињо ва бунёди саршумори модарии моњињои ќиматбањо;
- ташкили њифзи моњї дар љойњои сайди саноатии он дар акваторияњ он майдонњои обии вилоятњо (аз љумла дар ВМКБ), шањрњо ва нохияњо;
- тайёр намудани ќадрњои баландихтисос дар Донишгоњи аграрии Тољикистон ва дар хориљи кишвар;
- љалби васеи сармояи дохилї ва хоричї барои рушди соњаи моњипарварї ва моњидорї, ташкили корхонањои муштарак ва пешбинї намудани ќарзњои имтиёзнок.

4.Сарчашмахои маблаггузории Барнома

Маблаѓгузорї аз њисоби буљети љумњурї, ќарзњои имтиёзноки бонкї, љалби сармояи ватанї ва хоричї пешбинї гардидааст.

Барои дар амал татбиќ намудани Барнома аз њисоби буљети давлатї дар давраи солњои 2009-2013 њар сол 300 њазор сомонї људо карда мешавад . Иљрои дигар нишондињандањое, ки дар наќшаи чорабинињои Барнома дарљ гардидаанд, аз њисоби ќарзњои бонкї ва грантњо таъмїн карда мешавад.

3.Талаботи

соњаи моњипарварї аз буљети љумњурї барои
харидорї намудани воситањои асосї ва гардишї дар давраи солњои 2009-2013

№ т/р	Номгуи воситањои асосї ва гардишї	вoњиди ченак	миќдор	нархи як воњид (сомонї)	нархи умумї (њазор сомонї)
1	Хариди моњичањои карп, алафхўр ва намудњои нави моњињо аз дигар љумњурињо (Хитой, Туркия, Россия ва Ќирѓизистон)	млн. адад	70	7000	490,0
2	Хариди таљњизоти моњипарварї	маљмўъ	4	80000	320,0
3	Хариди таљњизоти лабораторї ва инкубатсионї Хариди таљњизоти сайди мохї	маљмўъ	4 10	160000 5000	640,0 50,0
	Љамъ:				1500,0

6. Дурнамои
њаљми истењсол ва сайди моњии молй дар Љумњурии Тољикистон
барои солњои 2009-2015

№ т/р	Номгуи хољагињо	Май-дон, га	Вoњи ди ченак	солњо						
				2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.	ЉСШК «Хољагни парваришї мохии хушзоти»-и ионњияи Абдурахмон й Љомї	894	тонн	100	150	210	300	450	600	650 400
2.	ЉСШК «Гули сурх»-и нoњияи Љиликўл	760	тонн	45	60	90	120	200	300	400
3.	Хољагии давлатии «Чубек»-и нoњияи Мир Сайид Алии Њамадонї	761	тонн	60	90	120	200	300	350	374
4.	ЉДММ «Фирўз-1» нoњияи Ќумсангир	377	тонн	20	30	60	90	120	150	200
5.	ЉСШК «Шукуфон» шахри Ќайроќќум (ва обанбор)	86,6	тонн	180	190	200	220	240	260	270
6.	ЉСШК «Моњипарварии Панљакент»-	156	тонн	35	45	60	90	110	130	150

	и шаҳри Панљакент									
7.	Хољагии давлатии моњипарвар ии Бойѓозин, шањри Норак (ва обанбор)		тонн	10	15	20	25	30	35	40
8,	ЉДММ «Форел»-и шахри Вахдат	18	тонн	4	б	8	10	12	14	16
9.	Хољагињои дењконї (фермерї)-и моњипарвар ии љумњурї Њамагї:	400 3452,6	тонн	50 504	100 686	150 918	200 1255	250 1712	300 2139	400 "2500"

7. Наќшаи чорабинињои амалигардонии Барнома

№ т/р	Номгуи љорабинињо	муњлати иљро, солњо	Мутасаддиён
1.	Ташкили хољагии давлатии тавлид ва парвариши моњичањо дар заминњаї обанбори Норак	2009-2010	Вазорати кишоварзии Љумњурї" Тољикистон, Агенгии заминсози, геодезї ва харитасозии назди Њукумати Љумњурии Тољикистон, маќомоти иљроияи мањалии њокимияти давлатї
2.	Барќарор намудани фаъолияти хољагии давлатии моњипарварии Бойгозї	2009-2011	Вазорати кишоварзии Љумњурии Тољикистон, Академияи илмњои кишоварзии Тољикистон, маќомоти иљроияи мањаллии њокимияти давлатї
3.	Бањисобгирии		Вазорати кишоварзии Љумњурии Тољикистон
	нишондињанлањои соњаи моњипарпарї	доимо	Тољикистои , Кумитаи давлатни омори Чумхурии Точикистои

4.	Ташкили парваришгоњи моњии хушзот дар ноњиян Зафаробод	2009-2011	Вазорати кишоварзии Љумњурии Тољикистои, Агентии заминсози, геодезї ва харитасозии назди Њукумати ЉумЊурии Тољикистон, маќомоти ичроияи махаллии хокимияти давлатї
5.	Ташкили хољагнњои дењќонї (фермерї) ва сањомии моњипарварї дар ВМБК, вилоятњои Хатлон, Суѓд вя ноњињои тобеи ЉУМЊУРЇ	2009-20)5	Вазорати кишоварзии Љумњурии Тољикистои, Агентии заминсозї, геодезї ва харитасозии назди Њукумати Љумњурии Тољикистон, маќомоти иљроияи мањаллии њокимияти давлатї
	Ташкили низоми пурраи хољагии моњипарварии ЧДММ «Фируз-1» дар ноњияи Ќумсангир	2009-2011	Вазорати кишоварзии Љумњурии Тољикистои, Агентии заминсозї, геодезї ва харитасозии назди Њукумати Љумњурии Тољикистои, маќомоти иљроияи мањаллии њокимияти давлатї
7.	Тањия ва нешнињоди лоињањои инвеститсиоии оид ба рушди соњаи моњипарварї ва љорї намудани технология њозиразамон	2009-2015	Вазорати кишоварзии Љумњурии Тољикистои, Кумитаи давлатии сармоягузорї ва идораи амволи давлатии Љумњурии Тољикистои, Бонки миллии Точикистон
8.	Тањия ва тасдиќи санадњои меъёрии њуќуќї оид ба моњипарварї	2009-2011	Вазорати кишоварзии Љумњурии Тољикистои, Вазорати адлияи Љумњурии Тољикистонн, Институти зоология ва паразитологиеяи Академияи илмњои Љумњурии Тољикистои
9.	Нигох доштан ва зиёд намудани навъњои нави моњињо	2009-2015	Вазорати кишоварзии Љумњурии Тољикистои, Институти зоология ва паразитологияи Академияи илмњои Љумњурии Тољикистон
10.	Ташкили моњидории саноатї дар љумњурї	2010-2015	Вазорати кишоварзии Љумњурии Тољикистои, Институти зоология ва паразитологияи Академияи илмњои ЉУМЊУРИИ Тољикистон

11.	Ташкили њифзи захирањои мохї дар обанборњои љумњурї	доимо 1	Вазорати кишоварзии Љумњурии Тољикистои, Вазорати молияи Љумњурии Тољикистои, Вазорати адлияи Љумњурии Тољикистон
12.	Тайёр намудани мутахассисони моњмиарвар-ихтиологњо дар Донишгоњи аграрии Тољикистон	2009-2015	Вазорати рушди иктисод ва савдои Љумњурии Тољикистои, Вазорати молияи Љумњурии Тољикистои, Вазорати маорифи Љумњурии Тољикистои, Вазорати кишоварзии Љумњурии Тољикистон